

FOAIA POPULARA

PUBLIGACIE SEPTEMANALA

DIRECTOR: ILIE IGHEL DELEANU

REDACTIA: Str. Doamnei, 20. Bucuresti

ABONAMENTUL: 5 lei pe an în toată țara

ANUNCIURI: 50 bani rîndul pe pagin 8-a

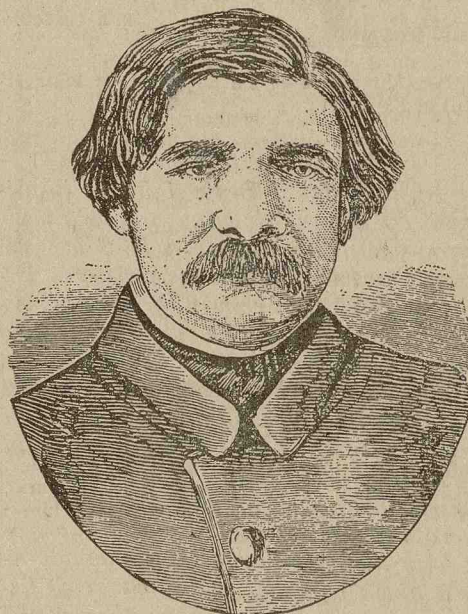
ION GHICA

ION C. BRATIANU

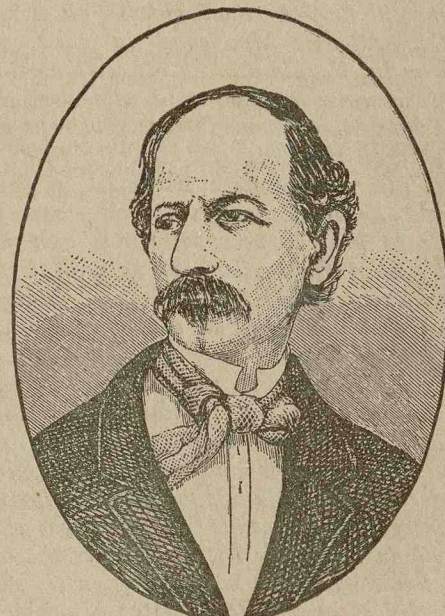
CESAR BOLIAÇ

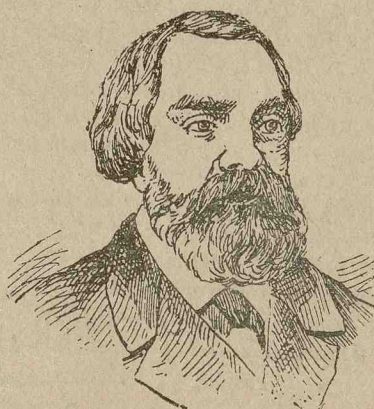
I. ELIADE RADULESCU

N. BALCESCU

D. BOLINTINEANU

C A. ROSETTI,

CE-A FOST REVOLUȚIUNEA DE LA 1848?

Nu putem începe mai bine descrierea mișcării române dela 1848, decât cu următoarea introducere din opera istoricului Bălcescu, mort la 1852, și din care s'au publicat fragmente în *Bucimul* dela 8/15 Octombrie 1863.

«*Revoluțiunea de la Iunie, zice Bălcescu, nu a fost fabricată nici născocită nici de mine, nici de Eliade, nici de alt revoluționar. Ea este numai dezvoltarea acelei lucrări neobosite și providențiale începută în societatea noastră, ca în toate cele alte societăți, de la originea ei. Ea porcede mai vârtos d'a dreptul din revoluțiunea din 1821. La acea epocă, asupra de Fanarioți și de ciocoi, în numele Statului, noi făcurăm, împotriva acestor două partide, o revoluțiune națională și democratică. Reclamarăm încă de la Turci păstrarea capitulațiunilor noastre. Resultatul acestor revoluțiuni fuse că câștigăram cauza noastră în fața cu Turcii. Câștigăram încă revoluțiunea națională, adică furăm desrobii de Fanarioți, dar perdurăm în urmă revoluțiunea democratică: căci Regulamentul organic constituit cu mai multă tărie aristocrația și poporul, în loc de a fi asupra numai în numele Statului, fusese încă mai mult împilată în numele proprietății. Care trebuia dar a fi programa revoluțiunii din 1848? Era dezvoltarea progresivă a revoluțiunii din 1821: era o organizată democrația și a desrobi pe țărani făcându-i proprietari; o revoluțiune dar democratică și socială era de făcut. Aș-fel fuse scopul și programa noastră din 1848. Este în tot, aceeași ca cea din 1821, mai puțin Fanarioții, și mai mult cestiunea socială. Noi n'am făcut o revoluțiune nici contra Turcilor, nici contra Rușilor. Dreptul nostru spre a face revoluțiune era dreptul nostru de autonomie, care ne fusese recunoscut de cele două puteri, cu toate că se călcasse, din când în când, și chiar în Regulament. Noi reclamarăm a se observa, fără a voi a ne deslega de tractate. Această revoluțiune realizată, ne rămânea două alte revoluțiuni a face: o revoluțiune de unitate națională, și mai târziu de neatarnare națională, spre a face să intre în acest chip națiunea în întregimea drepturilor sale naturale. Este dar cunoscut de toți aceia cari înțelegea ceva despre progres și dezvoltarea istorică, că revoluțiunea ce are să vină nu se va murgini a fi numai democratică și socială; dară că, urmând tendințelor actuali ale ideilor în toată Europa, și mai ales între Români, ea se va face în vederea Unității naționale. Revoluțiunea democratică și socială va servi mai curând de mijloc de cât de scop; cestiunea de unitate a făcut mare progres și s'a simplificat prea mult. Unitatea Valachiei și Moldovei este un fapt dobândit pentru toată lumea, și chiar în ochii Rușilor, și nu poate întârzia a se împlini. Românii din Austria, resemăi pe Constituțiunea de la 4 Martie și pe făgădu-*

lele făcute, cer cu gloatele ca să fie constituit într'un singur corp de națiune de trei milioane și jumătate, și vor izbui până în sfârșit a fi ascultați de Austria. Când dar două mari grămezi de cinci milioane și jumătate de Români vor fi constituiți una alături cu alta, cine va putea să-i oprească d'a se uni? România dar va fi, am convicțiunea intimă; orbi cei se nu o ved! România poate exista prin și în folosul Turciei sale al Austriei, dupe cum una sau alta se va grăbi a o favora. Poate exista chiar împotriva amândorora, dacă aceste două se vor împotrivi. Maghiarii luminați nu se mai opun, și sunt fericiți cu acest preț să trăiască în confederațiune cu noi. Ei nu perd nimic, ci din contră câștigă.

«*Se poate asemenea ca, cazul să se a-rate când revoluțiunea de unitate națională să fie tot de odată o revoluțiune de neatarnare. Poate, înainte de a vedea națiunea noastră reintrată în toate drepturile sale, să treacă un secol, pe când noi vom fi uniți a resboi contra Rușilor, pre cum ai trecut zece seculi a resboi contra barbarilor, și patru contra Turcilor. Dar ce este un secol în viața unei națiuni? Cred încă că nu vom avea mult timp a suferi și a aștepta. Astăzi progresul merge c'o mișcare foarte repede; și nu mă mai tem de Ruși. Cred din potrivă, că noi Români suntem mai aproape de a-i cuce i cu ideile noastre de cât de a fi cuceriți de dânsii...*

1849.

N. BALCESCU.

Itată Manifestul ce s'a afișat eri pe toate zidurile Capitalei:

Cetățeni,

In ziua de 11 Iunie 1898 se împlinesc 50 de ani de când, printr'o mișcare pacinică, unică în felul ei, s'a proclamat emanciparea națiunii române, înfrățirea românilor și așezarea destinelor lor pe cele mai puternice baze adică: dreptatea și frăția.

Pentru a celebra această zi măreață fac apel la toți cetățenii Capitalei, la toți românii, să ne unim gândurile și inimile și să aducem prinosul nostru de recunoștință marilor patrioți cari, prin imense sacrificii, ne-au dat o Românie liberă cu organizație democratică și cu legi sub scutul cărora, fiecare cetățean găsește deplinul exercițiu al drepturilor sale.

Să ne îmbrăcăm dar vestimintele noastre de sărbătoare pentru a celebra marea zi de 11 Iunie; să împodobim casele noastre, capitala regatului, și să ne unim cu toții, ca în toate epocile însemnate ale istoriei noastre, și să mergem pe câmpul Libertății (Filaretului) și acolo, mână 'n mână, și într'un singur glas, să strigăm:

«*Trăiască România,*
«*Trăiască Regele Carol I,*
«*Trăiască Regina Elisabeta,*
«*Trăiască Dinastia Română!*

Primar, **C. F. Robescu.**

DESAVANTAGIILE CORSETULUI

In timpurile primitive și mai ales în țările calde, omul nu se servea de haine precum nu se servă nici azi populațiunile necivilizate din regiunile intertropicale, de oare-ce nu simt nevoie de ele. Mai târziu, când clima a început să se diferentieze, și mai ales în regiunile cu erni lungi și riguroase, omul a fost nevoit să caute un mijloc de a se apăra în contra intemperiilor atmosferice și a împedica răciră corpului său prin raziarea prea mare a căldurii sale animale; ast-fel s'a născut prima idee de îmbră-minte.

Îmbrăcămintea primitivă consta în piei de animale, singura resursă a omului lipsit de ori-ce industrie. Incetul cu incetul însă, mulțamită progresului și civilizațiunei, acestea au făcut loc la țesături de diferite feluri, cărora mai ușor se putea da diferite forme după gustul celui care le purta; și cum simțul esteticului și dorința de a place s'a dezvoltat la om, foarte probabil odată cu dânsul, el a profitat de trebuința care i se împunea de a purta haine, pentru a face dintr'însele un mijloc de podoabă și de atracțiune pentru cei cari îl înconjurau. Ast-fel numai, se poate explica schimbările multe și dese de culoare și mai ales de formă la cari au fost suse, în toate timpurile și în toate țările, vestimintele noastre.

Din nenorocire însă, fie din cauza ignoranței în materie de igienă, fi din cauza nepăsării noastre pentru sănătate, atunci când nu am pierdut-o încă, diferitele forme cari s'au dat hainelor n'au ținut, mai nici odată, seama de cerințele igienei, și moda a devenit ast-fel una din cele mai periculoase vrăjmasse ale sănătăței.

Atât timp cât îmbrăcămintea consta în haine largi și comode, cum erau la vechii Greci și la Romani și cum e și astă zi costumul național al multor popoare, între cari și cel al nostru, moda n'a influențat în reu asupra sănătăței; odată cu introducerea hainelor strimte însă, a acelor cari tindeau a lua mai mult sau mai puțin forma corpului, a început să se simță și influența deleteră a lor, prin diferitele presiuni ce le exercită pe diferite părți ale corpului nostru. Aceste presiuni sunt cu atât mai periculoase cu cât se fac asupra unui organ mai important, de a cărui funcționare normală depinde sănătatea întregului nostru organism.

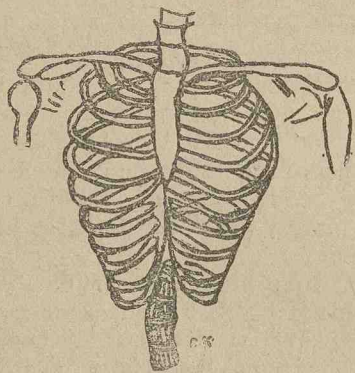
Fie din cauza forme deosibite a corpului femeesc, fie din cauza veștejirei mai grabnice a frumuseței sale de cât a aceeaia a corpului bărbătesc (din cauza vieței cu desevărsire neigienice pe care o duc femeile în general) și prin urmare din cauza dorinței de a ascunde sau de a repara: «des ans l'irréparable outrage», fie din cauză că, din firea ei, femeia e mai cochetă de cât bărbatul, fie din tustrele

aceste cauze la nu loc, forma hainelor femeesci a fost în tot-d'a-una mai mult în antagonism cu cerințele igienei decât ale bărbaților, și unul dintre cele mai periculoase și deletere vestminte, (dacă vestmânt i se mai poate zice), născocit vre-o dată pentru pretinsa înfrumusețare a femeii, a fost *corsetul*.

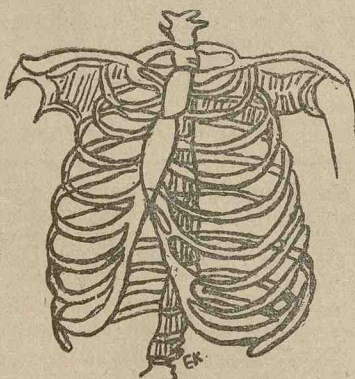
Corsetul acest instrument de tortură, a trecut, de când a fost introdus pentru prima oară și până acum, prin toate fazele posibile, fără a fi pierdut însă o dată din avantajile sale. Periculos la ori-ce vârstă și în ori-ce condițiune, el presintă cele mai mari neajunsuri când e purtat în epoca de dezvoltare a femeii (din frageda copilărie până la vârsta de 22 ani) când se opune creșterii și dezvoltării libere a corpului ei, și în timpul gravidității când, prin apăsarea viscerelor abdominale asupra uterului, și prin urmare al productului concepțiunii, împiedică dezvoltarea acestuia și devine una din cauzele principale a multor *avorturi* și a enormei *mortalități* (până la 50% în orașe) în prima copilărie.

Intre alte condițiuni, igiena cere ca îmbrăcămintea să fie ușoară și largă, astfel în cât să nu împedice funcționarea organelor interne, mișcările libere ale corpului și circulația aerului. Corsetul nu respectă pe nici una dintre acestea.

În adevăr, purtat din copilărie, cum e obiceiul, înainte de complectarea osificării scheletului, el *schimbă și deteriorează forma toracelui* prefecându-l într'un coș

compus din două conuri care se alipesc prin bazele lor, având vârful îndreptat unul în sus și altul în jos în locul

unei cutii de formă conică cu vârful îndreptat în sus și cu baza în jos

GENERAL GOLEȘCU

Din cauza decă a pediceii aduse mișcărilor respiratorii prin purtarea corsetului, precum și din cauza micșorării capacității cutiei toracice, rezultat din deformarea despre care am vorbit mai sus, reiese că, cantitatea de aer care trebuie să pătrundă în plămâni la fie-care inspirațiune, e redusă la jumătate din volumul său, și *oxigenarea sângelui* se face prin urmare *insuficient*. Aceasta predis-pune la *anemiile rebele* și, încetul cu încetul, la boale și mai grave, cum e *oftica* de ex.

O altă consecință, inevitabilă a deformării toracelui, e cea a organelor așezate într'însul său în vecinătatea sa. Din această categorie face parte, în prima linie *ficatul*. În adevăr, pe suprafața sa se ved, la autopsia persoanelor care se strîngeau în corset, urmele coastelor și a apendicelui ensiform (vârful sternului, lingurica) precum și un șanț transversal, care nu există în stare normală, în dreptul căruia membrana seroasă, care învelesce ficatul, e foarte îngroșată și țesutul propriu al organului dispărut. Germanii au chiar pentru ficatul astfel diformat un nume special, acela de: «*Schnürleber*». Fără îndoială că această schimbare aduce după sine și neregularități în funcționarea ficatului. În adevăr, prin purtarea corsetului și prin urmare a pediceii pe care o opune aceasta circulației libere a fierii în conductele biliare, se explică pentru-ce calculele hepatice (piatră la ficat) sunt cu mult mai frecvente la femeii decât la bărbați.

Această boală constă în formarea, pe seama bilei, în bășicuța fierii, de diferite concrețiuni a căror mărime variază de la volumul unui bob de mazăre până la acel al unui ou de găină. Acestea dau naștere la accidente variate. Întâiu, pot produce o *inflamațiune* a mucoasei care căptușește vesicula biliară, urmată, uneori, de *ulcerațiunea și de ruptura pereților* ei și consecutiv la o *peritonită mortală*. Al doilea, un asemenea calcul

poate astupa gîtul vesiculei biliare, cauzînd formarea în interiorul ei, a unei mare cantități de lichid apos, care îi întinde pereții și o transformă într'un *chist* mai mult sau mai puțin mare. Al treilea, și aceasta e cazul cel mai fericit, calculii hepatici dau naștere, în timpul trecerii lor din vesicula biliară în intestinul subțire, prin canalul coledoc, la *dureri grozave* în regiunea ficatului, dureri care se întind în tot pântecul și care s'au văzut producând pierderea cunoștinței, și chiar *moartea*. Și, din nenorocire, aceste crize dureroase se repetă foarte des.

Tot pe socoteala corsetului se mai pot pune *indigestiunile* de cari suferă multe femei, *anemiile* cauzate de hrana insuficientă, la acelea cari, din cauză că sunt prea strînse, nu pot introduce în stomac o cantitate suficientă de alimente, *constipațiunile* îndărătnice atât de dese la femeii și cari sunt datorite unei atonii (lene) intestinale, cauzată de jena în circulațiune produsă prin strînsarea și îngrămădirea organelor și a vaselor de sînge, multe *ovarite* și *boale de mitră* pricinuite atât din cauza apăsării intestinelor asupra ovarelor și a uterului cât și din cauza pediceii aduse în circulațiunea acestor organe.

Mai e oare nevoie să enumerăm multe *dureri de cap*, *nevralgiile multiple*, și *nevrositatea* care ajunge adese-ori până la histerie și cari sunt numai o consecință a diverselor stări enumerate mai sus?

S'a zis că corsetul e indispensabil pentru a ține corpul drept și a sprijini coloana vertebrală. Dar bărbații cum se obișnuiesc a se ține drept și fără corset? S'a mai zis că e indispensabil femeilor a căror corp a dobîndit, din cauza vieții sedentare sau adesea neigienice, un volum prea mare. Acestea sunt cazuri anormale și din fericire rare, și la urma urmei s'ar putea preîntâmpina prin exercițiu și dietă. În ori-ce cas, nu în epoca de dezvoltare a femeii se ivesc aceste cazuri, și prin urmare nu *ele* sunt cauza pentru cari fetele încep a purta corsetul; nici nu putem zice, din nenorocire, că majoritatea celor care-l poartă, îl pun numai cu scopul de a se ține drept sau de a-și susține fustele, chiar dacă această le-a fost intenția de la început. O dată ce au început să 'l poarte, corsetul devine o tentațiune, și ca atare periculos. Cea d'ântăiu alusiune răutacioasă la dimensiunea tăliei ei, precum și cea mai mică vorbă de laudă adusă tăliei altei fete, al cărei perimetru e mai mic decât al tăliei ei, îi sugerează ideea de a-și mai strînge corsetul. La început o cam jenează această strînsare, dar cu timpul se obișnuiește cu ea, și continuă a se strînge până când ajunge idealul la care țintea. Ce zic? dar, din nenorocire, în materie de talie, nu există un ideal fix — el se află la infinit — căci cu cât talia e mai subțire, cu atât se consideră mai frumoasă! O tempora, O mores! Probabil că dacă Venera de Milo ar fi de carne și de oase, în loc să fie de marmură, s'ar

găsi multe cari să-i găsească cusurul de a avea «*talia prea groasă*» și să-i recomande vre-un corset renumit.

Iată pentru-ce ar fi de dorit, atât pentru binele femeilor din generațiunea prezentă, cât și pentru acel al întregelor generațiuni viitoare, ca corsetul să dispară din toaleta feminină, mai ales în epoca de desvoltare a femeii, adică în copilărie și adolescență, precum și în timpul gravidității.

În aceste din urmă două împrejurări purtarea corsetului încetează de a fi un simplu reu, ea devine o crimă.

Dr. ERMINA KAMINSKI

COMITETUL REVOLUȚIONAR DE LA 1848

«Impinși toți de puterea cea nebirută a Revoluțiunii, zice C. Rosetti, formăm în luna lui Mai 1848, un comitet revoluționar, care, de și compus de elemente eterogene (căci al trei-sprezecelea membru era Nicolae Niculescu, serdar și administrator la 1850), . . . hotărî în unanimitate trebuința a «eși din robie, s'a ne apăra țara cu armele în mână de ori-ce năvălire turcească și rusească».

«De la insurecțiunea lui Tudor Vladimirescu, zice Comisiunea aleasă la Paris la 28 Noembrie 1849 pentru luarea socotelilor la unii din emigrați, și care insurecțiune nu s'a putut potoli de cât prin dobândirea unei umbre de naționalitate. Revoluțiunea, după espressiunea pittorescă a lui Proudhon, era «în cerul țarei. Ținta dar a comitetului revoluționar era, nu d'a organiza Revoluțiunea, ci a o dirige, și a nu o lăsa să degeneze interioare, într'un altul 1793, după temerea tuturor acelora, cari nu cunoșteau poporul român, temere cu atât mai legitimă, cu cât suferințele lui de 20 de ani au fost mari și felurite, și la aceasta, mulțumită caracterului blând și generos al bravului popor. Comitetul isbuti minunat, fără a avea nevoie de mari silințe».

Istoricul Bălcescu zice:

«Comitetul revoluționar de la 48 n'a făcut el Revoluțiunea; el puse mâna pe dânsa, o cârmui, o regulă, puse în programă simțimentul poporului, 'i dete ideea revoluționară. Revoluțiunile au fost la noi mai mult revoluțiuni și simțiminte, o espunere a suferințelor sale mai mult de cât rezultatele convicțiunii întemeiată, prin cugetare, pe o lucrare de mai înainte a inteligenței. Pentru aceasta revoluțiunile la noi au fost tot-d'auna precare și slabe în rezultate».

Membrii Comitetului revoluționar de la 48 fură:

Ioan Eliad, Stefan Golescu, Nicolae Golescu, Alexandru C. Golescu, Radu Golescu, Alex. G. Golescu, Ioan Ghica, Ioan Brătianu, Dimitrie Brătianu, Nicolae Bălcescu, Costache Bălcescu, Cesar Boliac, C. A. Rosetti.

REVOLUȚIA ÎN MOLDOVA

Revoluția din 1818 cearecă să izbucnească mai întâiu în Moldova, unde domnia lui Mihai Sturdza adunase în destul stof revoluționar. Anume în 27 Martie se adună vre-o mie de oameni la otelul Petersburg cu scopul ca, după o sfătuire comună, să depună tînguirile lor la picioarele tronului. La acea adunare vine și ministrul trebilor din lăuntru, aga orașului, câți-va deputați din adunare și alți dregători. Conștiatuirea se deschise sub președința lui Grigore Cuza, bărbat cunoscut pentru talentele sale și nestrămutatele sale simțiminte patriotice. Lascarache Roset arată cum din abuzurile ocârmuirii, țerani, boierii, agricultura și comerțul sufer, cum țara întreagă merge la pieire, și cuvântarea elocventă a lui Roset găsește sprijin în alți membri liberali, precum Alecu Cuza (viitorul domn), Vasile Ghica și alții. Ministrul, văzând apucătura ce o luase

C. NEGRI

dezbaterele, făgăduiește îndreptarea re-
lelor și pentru a îngrozi pe manifestați
cu intervenția streină, citește o adresă a
consulilor, prin care cereau asigurarea
averei supușilor lor, față cu mișcările ce
se făceau la Iași.

Adunarea de la otelul Petersburg alege
o comisie de 16 bărbați boieri și ne-
guțători, cari să aibă a formula în 24
de ore o jalbă de dat ocârmuirii. Ea
este alcătuită din 35 de puncturi, care
însă aproape toate nu cereau de cât
stricta aplicare a Regulamentului orga-
nic, având decî caracterul mai mult a
unei opoziții îndreptată contra ocâr-
muirii lui Mihai Sturdza de cât una de
principii. Se cerea în ea stărpirea abu-
zurilor și a corupției, îmbunătățirea stă-
rei locuitorilor săteni, înflorirea nego-
țului, ușurarea agriculturii prin desfiin-
țarea dărilor împovărătoare, înființarea
de școli elementare cât și înalte, prefa-
cerea sistematică a învățaturii publice
pe o bază națională, desființarea obșteștii
adunări de atunci, libertatea tiparului și
o gardă cetățenească; numai aceste două
din urmă întrecînd marginile Regula-
mentului.

Petiția, comunicată Principelui fu pri-
vită de el ca productul unui complot
urzit în contra stăpânirii. El se închide
în cazarmă împreună cu soția lui, iar
pe fiii lui îi trimite cu o mie de soldați
ca să prinză pe capii conjurației. Ar-
mata calcă înteu casa lui Costache
Sturdza, unde însă nu găsește nimic;
după aceea alte locuinți, până ce dau
peste ei în casa lui Alecu Mavrocordat,
unde capii mișcării, pentru a se aco-
peri, se prefăceau a petrece cu glume
și cântări din clavier. Cu toții sunt luați
la cazarmă, până unde sunt duși tot în
bătăi de soldățimea înteuțită; apoi sunt
surghiuniți pe la diverse locuri, către care
sunt transportați în căruți de poștă;
mai mulți trecuți peste graniță, unii în
Turcia, alții în Austria.

Dacă mișcarea din Iași fu așa de
grabnic înăbușită, atare izbândă a Dom-
nului se datorește împrejurării că for-
mularea cererilor de schimbări neatin-
gînd întru nimic interesele poporului
masele lui nu luară parte la ea, spre
a-i da caracterul lui de seriozitate, pe
care-l impune mulțimea întărâtată.

Mihai Sturdza, după ce comprimă atât
de iute rezmerița, publică un ofis prin
care întărește în 25 de puncte toate pres-
crierile Regulamentului organic.

Revoluția din Moldova avu mai mult
o însemnătate teoretică, arătînd în cotro-
tindeau năzuințele Romînilor ce o locu-
ia, de cît una practică, de oare-ce era să
fie zugrumată de la prima ei arătare,
slabă și neînsemnată, din pricina nepar-
ticipării poporului.

AL. D. XENOPOL

M. COGALNICEANU

Pe la Ianuarie 1848 venise în capitală
un muscal anume Triandoff, care sub pre-
text să introducă industria în țară, voia
s'o colonizeze cu selavi, iar Eliad i-a com-
bătut zicîndu-le:

Of! în coace, of! în colo
Of! grădina răsuna,
Floricelele îngrijate
Una p'alta se 'ntreba.
Trandafir să fie leleu?
Nu e trandafir, surato,
E măceășe, lua-l'ar naiba
Țipă-l peste gard afară,

9 ȘI 11 IUNIŪ 1848.

La 8 Iuniŭ, Eliad, Tell, și cei-l'alți se ocupară la Islaz cu pregătirele mișcării. Trimiseră ordin lui Zalic, ce se afla la Celeiŭ, a veni îndată la Islaz cu compania sa, cum și fraților Racotă staționați la Zimnicea cu divisiunea lor de cavalerie. Magheru fu și el informat la Caracal, unde era prefect, de linia sa de conduită în privința Prințului Bibescu; suprefectul local și locuitorii satelor vecine, fură înștiințați a veni să asiste a doua zi la ceremonia religioasă; în fine, un soldat inteligent fu espediat la București, cu scrisori către membri Comitetului revoluționar, anunțându-le mișcarea de la 9 Iunie.

A doua zi, Mercuri dimineața, 9 Iuniŭ, în mijlocul satului Islaz, preotul Șapca, înconjurat de Tell, Pleșoianu, Racotă, Serurie, Paraschivescu, toți militari, și de Eliade și Ștefan Golescu, după terminarea serviciului divin, preotul Șapca citi capitolul 37 a lui Ezekiel despre înviere, și pronunță o rugăciune, invocând ajutorul Dumnezeuului Dreptății; stindardele fură stropite cu apa sfințită. Un stindard ținea Eliade și altul Tell; cel d'întăiu îl incredință poporului adunat, după o scurtă cuvântare, și cel d'al doilea soldaților; apoi Eliade citi proclamațiunea ce conține 22 de articoli, și pe care o subscrie Prințul Bibescu la 11 Iuniŭ; apoi făcură toți jurământul, cu mâna pe Constituție și pe Evanghelie. După aceea se proclamă guvernul provisoriu, compus din preotul Șapcă, Ștefan Golescu, H. Tell, G. Magheru, N. Pleșoianu și Eliad.

Membrii guvernului espediară îndată o depeșă la Caracal d-lui Magheru, prefect de Romanați, înștiințându-l despre ridicarea stindardului revoluționar, și însărcinându-l cu trimiterea către Bibescu a unei adrese din partea guvernului, prin care să-i facă cunoscut scopul mișcării, prefăcându-se că 'i cere instrucțiuni în privința aceasta, fiind că Magheru credea încă în sinceritatea patriotismului lui Bibescu.

Guvernul numi prefect la Teleorman pe un d. Constandinescu (ex-profesor de matematică); iar capitanul Racotă primi ordin a se întoarce la Zimnicea, conducând divisiunea sa de cavalerie la Craiova; locotenentul Zalic primi ordin a veni cu compania sa înaintea taberei revoluționare, ce luă drumul spre Caracal, chiar în ziua de 9 Iunie, la zece ore din zi.

La 10 Iunie seara, tabăra staționă la Crusov, o poștie departe de Caracal, de unde Guvernul espedie o epistolă către Municipalityatea acestui oraș, îndemnând pe cetățeni, ca descendenții ai colonilor din Roma (Roma-nati) a participa cei d'întăiu la opera regenerării României. Noaptea sosi și Magheru în lagăr, arătând colegilor sei o epistolă a Ministrului de interne (Vilara) prin care

ȘTEFAN GOLESCU

îi ordona a prinde pe Eliade, pe Ștefan Golescu și cei-l'alți, cum și circulara domnească, cu pecete roșie, către locuitorii satelor, tot în sensul epistolei ministeriale; aceasta desilusionase pe Magheru despre patriotismul Bibescu.

A doua zi, guvernul intră în Caracal, în aclamațiile de bucurie ale populației entusiaste, întâmpinându-l Municipalityatea și notabilii orașului cu flori și cu stindarde tricolore și cu pâine și sare, simbolul abundenței României; iar general Magheru, în fruntea impiegaților ș'a dorobanților, îl întâmpină călare la bariera orașului, cu toate onorurile cuvenite unor soldați ai regenerațiunii, ce se sculau, în numele Poporului, pentru desrobirea lui.

La 12 Iunie, tabăra Regenerației plecă spre Craiova, și seara fu însoțită de Magheru ce venea cu mai mult de 200 dorobanți călări, și cu răspunsul de la Bibescu, care-i ordona a prinde vii sau morți pe capiș insurecțiunii, înțelegându-se pentru aceasta cu colonel Garbaski, pornit din capitală spre a se pune în capul regimentului său, staționat la Craiova.

Cu toate silințele prefectului de Dolji, Ioan Bibescu, tratele Prințului, d'a rescula lumea contra guvernului revoluționar, populația Craiovei îl primi ca și populația din Caracal, în ziua de 14 Iunie. La 15 plecă.

În noaptea de 15 Iunie, o depeșă din București anunța abdicarea Bibescu și formarea noului guvern provisoriu. Scrisori particulare îndemnau pe capiș Revoluțiunii a lua cai de poștie ș'a se înturna îndată în capitală, unde preșința lor era indispensabilă, în interesul ordinei și al Revoluțiunii.

* * *

Venim la 11 Iunie, după descrierea d-lui Vinterhalder în «Pruncul Român», No. 2, 1848:

«C. Rosesti, ales de Ion Ghica, de «Golești, Voinescu și alții, se duse la «Domnul țerei, rugându-l în numele tu-

«tutor¹⁾, a se pune în capul lor, înființând reforma și regenerația României. «Bibescu refuză, pretestând că încă n'a «sosit vremea, și că să aibă răbdare «etc; pe d'altă parte, văzând că adună-«rile urmează în casa lui Rosetti, porunci «desființarea lor, și poliția înconjură «casa lui în toate nopțile; ast-fel fură «siliți a se aduna în taină. În ajunul «Paștelor, dd. Golești plecară la moșia «lor, propuind clăcașilor desființarea clă-«ci și drepturi de care erau lipsiți până «acum; dar guvernul se împotivi pe «ascuns, amenințând pe sătenii cu aspre «pedepse... Goleștii se înturnară în ca-«pitală, fără a pierde curagiul.

«În vremea aceasta se formă un alt «comitet al căruia cap era d. Eliad; dar «nimic nu se putea face, lipsind toate : «oameni devotați, bani și arme. Atunci «sosiră în capitală frații Brătienii de la «Paris, și venirea lor reînșulești curagiul «slăbit : amândouă comitetele se unesc, «și adevărații Români jertfesc parte din «averea lor pe altarul patriei... Propa-«ganda se întinde în toată țara... D. Ion «Ghica pleca cu misie secretă la Con-«stantinopole; d. Brătianu la Pesta; «dd. Eliad, Tell, Ștefan Golescu, Bal-«cești la județe, spre a începe mișcarea. «La 7 Iunie ridicarea poporului era pre-«gătită în toate direcțiunile. Domnitorul, «surd la toate chiemările, ia strașnice «măsuri pentru poprirea mișcării. La 9 «Iunie dimineața sosește știrea că la «Prahova și peste Olt Revoluțiunea s'a «început; era semnalul pentru capitală. «Ora trei din noapte, la 9 spre 10 Iunie, «era hotărâtă pentru ridicarea obștească. «Guvernul, înștiințat prin spionii sei, or-«donă arestarea dd. C. Rosetti, Voinescu «II și alții. Dd. Golești D. Brătianu și «alții scăpară, răzându-și barba și mu-«stățile, și luând alte costume...

«La 11 Iunie dimineața, Domnitorul «se duse la amândouă casarmele, cerând «trupele reînnoirea jurământului de cre-«dintă; unii jurară fără inimă, alții păs-«trară tăcerea; atunci Domnul cearcă a «întra în negociații cu bărbații reformei; «trei ore mai târziu, tot corpul ofițeresc «se înfățișă la Palat, declarând că contra «vrăjmașului își vor vârsa toți singele, «dar că nu vor ataca pe frații lor... În- «torși la casarmă toți soldații aflară «hotărîrea șefilor... Seara, cadetul Ma- «gheru alergă la casarmă cu o procla- «mație în mână, fără a isbuti; se în- «toarse în oraș, și, ajutat de amicii «sei, în ulița Lipscanilor, citi procla- «mația, care fu primită cu aclamații «obștești. Altă procamație fu citită mai «la vale de d. Catina. Într'o clipă tot «orașul fu în picioare. Stindardele trico- «lore începură a filii pe strade, strigând «toți : trăiască Libertatea! trăiască Româ- «nia! Mulțimea se transportă la Palat, ce- «rând subscrierea Proclamațiunii; și Dom- «nul fu silit atunci a o subscrie.

1) D. Eliad făcu aceeași încercare lângă Prințul Bibescu, fără a reuși nici Domnia sa.

«În timpul acesta, vr'o 50 de inși «alergau la casarmă, ca se libereze pe cei arestați; și după propunerea căpitănelului Mavrocordat, trei dintr'înși sunt trimiși a parlamenta cu comandantul casarmei. După zece minute, Mavrocordat se întoarce cu proclamația iscălită «de Domn, strigând Ura! Prisonierii fură eliberați și poporul fraternisă cu ostirea. «D. Rosetti ținu soldaților un cuvânt im-provisat. Bucuria generală era în culme. «D. Teologu fu asemenea liberat de la arestul Poliției. Ast-fel se termină ziua de 11 Iunie, ce va străluci vecinic în canalele patriei.»

MANIFESTUL DE LA 1848

Iată în extenso Manifestul comitetului revoluționar de la 1848, afișat în toată țara:

«Dumnezeu e Domn și s'a arătat nou; bine este cuvântat cel ce vine întru numele Domnului.»

Respect pentru proprietate — respect către persoane.

Fraților români,

Timpul mântuirii a venit; popoul român se deșteaptă la glasul trimbiței îngerului mântuirii și și cunoaște dreptul său de suveran. Pace voue! pentru că vi se veștește libertate voue.

Popolul român se scoală, se armează și nu spre a se lupta o clasă asupra alteia, nu spre a rumpe legăturile sale de relații din afară ci ca se ție în frâu și în respect pe voritorii de rău ai fericirii publice. Strigarea românilor e strigare de pace, strigare de înfrățire. La această mare faptă a mântuirii tot românul are dreptul de a fi chemat, nimeni nu este scos afară; tot românul e un autor al întregii suveranități a popoului; sătean, meseriaș, neguțator, preot, soldat, student, boer, domn, e fiu al lui Dumnezeu. Toți avem același nume de român. Aceasta ne înfrățește și face să înceteze toate interesele, să ne stingă toate urele. Pace dar voue! Libertate voue!

Scularea aceasta e pentru binele, pentru fericirea tuturor stărilor societății, fără paguba vre-uneia, fără paguba însuși a nici unei persoane. Nu se cuvina a perde cei mai mulți pentru cei mai puțin, căci este nedrept; nu se cuvina iară a perde cei mai puțin pentru cei mai mulți, căci este silnic.

Popolul român, în cât către cele din afară nu ne supără pe nimeni, respectă toate puterile și cere a respecta și ele drepturile lui, stipulate prin tratatele lui Mircea și Vlad V. recunoscute de toate tratatele încheiate apoi între Înalta Poartă și Rusia, și protestă asupra oricărei fapte ce s'a făcut în potruva acestor tratate. Popolul român voește cu o voință tare ași păstra neatîrnarea administrației sale, neatîrnarea legiurii sale, dreptul său suveran, în cele din năuntru, și rămâne în aceleași legătore

și mai strînse prin luminele veacului cu Înalta Poartă. Această voință legală e pe credința tratatelor și nu e în paguba nimănu.

Popolul român leapădă un regulament care este în potruva drepturilor sale legislative și în potruva tratatelor ce'i recunosc autonomia

Aseastă lepădare este însuși în folosul Înaltei Porți, ce va fi arbitrară dimpreună cu Franța, Germania și Engli-tera, cărora românii le reclamă judecată și ajutor la ori-ce asuprire ce li s'ar face.

Popolul român decretă și hotărește responsabilitatea miniștrilor și cu un cuvânt a tuturor funcționarilor publici, și fiind-că neresponsabilitatea nu este drept al nimănu, nici de moștenire, nici de invoire, prin urmare nimeni nu perde nimic, și hotărîrea popoului e sfîntă.

Popolul român voește o patrie tare, unită în dragoste, compusă de fraț iar nu de vrăjmași, prin urmare decretă, după vechile sale datine, aceleași drepturi civile și politice pentru tot românul.

Cine nu voește această e vrăjmaș al fericirii publice, e un alt Kain ucigător de frate, în sinul mamei noastre patrii.

Popolul român va să dea dreptate, și dreptatea e a lui Dumnezeu. Dreptatea nu suferă a purta numai săracii sarcinile țerei și bogății să fie scutiți. Prin urmare decretă contribuție generală după venitul fie-căruia. Acesta înavește patria și o patrie avută e în folosul tuturor și prin urmare în paguba nimănu. Aceasta chiamă pe toți la aceleași drepturi și datorii într'o patrie dreaptă, înfloritoare și care cu tot dreptul nu va mai putea suferi control străin.

Popolul român dă înapoi la toate stările dreptul cel vechiu de a avea reprezentanță în generala adunare; decretă de azi înainte alegerea largă, liberă, dreaptă, unde tot românul are dreptul de a fi chemat și unde numai capacitatea, purtarea, virtuțile și încrederea publică să'i dea dreptul de a fi ales.

Aceasta pe cei buni, pe cei drepti nu i pagubește întru nimic și românii au fost în tot-d'a-una buni. O știu streinii și o știe proverbul cel vechiu: «bună țară, rea tocmeală». Această decretare nu e în paguba nimănu, va să schimbe numai tocmeala

Popolul român decretă tipar liber, cuvântare liberă, adunări libere spre a vorbi, a scrie cele de folos, spre a arăta adevărul. Adevărul, ideile, cunoștințele vin de la Dumnezeu în folosul general al ómenilor, ca soarele, ca aerul, ca apa, și prin urmare sunt proprietatea universală și dacă se cuvina a fi respectată însuși proprietatea particulară, cu atât mai virtos este sacră și neatînsă proprietatea universală. A îneca adevărul, a stinge luminele, a împedica foloasele prin împedizarea tiparului, este o vînzare către patrie, o apostasie către Dum-

nezeu. Libertatea tiparului nu poate păgubi pe nimeni de cât pe fiii întunecului.

Popolul român voește pace, voește tărie, voește garanția averilor sale materiale, morale și politice: decretă dar gardie națională în care tot românul se naște al ei soldat, tot românul e un gardian al fericirii publice, un garant al libertăților publice. Aceasta nu pagubește pe nimeni de cât pe conspiratorii asupra drepturilor patriei.

Popolul român chiamă toate stările la fericire, recunoaște facerile de bine ale comerțului, știe că sufletul lui este creditul, care nici o dată n'a vrut să i înlesnească sistema trecută. Decretă dar o bancă națională, însă cu fonduri naționale.

Poporul român, în generositatea și evlavia sa, se închină locurilor sfînte și va trimite de acum înainte la sfântul mormont și la alte așezăminte religioase unt de lemn, tîmnae, făclii și însuși bani spre ținerea de școale, de preoți, spre lauda lui Dumnezeu; și tot spre adevărata laudă a celui se s'a răstignit, spre desrobirea celor săraci, decretă ca prisosul veniturilor mănăstirești să fie al țarei, spre desrobirea și ajutorarea celor săraci și reclamă moșiile monăstirilor închinată a le scoate de sub ori-ce mîncătorie. Popolul român dă lui Dumnezeu ce este al lui Dumnezeu și ia de la farisei ceea ce nu este al fariseilor, ca să dea săracului care e fratele Domnului. Aceasta nu e în paguba românilor ci spre mântuirea lor și lauda sfințelor locuri.

Popolul român împarte dreptatea deopotrivă la toți și mai vartos o dă pentru cei săraci. Săracii, sătenii, plugarii, hrănitorii orașelor, fiii patriei cei adevărați, ce au fost defăimați atât îndelung cu numele glorios de români, ce au purtat toate greutățile patriei prin munca lor atâtea veacuri, au lucrat moșiile și le au îmbunătățit, au hrănit pe strămoșii proprietarilor, pe moșii lor, pe părinții lor pe acești proprietar însuși n'a drept înaintea generosității proprietarilor, înaintea dreptății patriei, își cer o parte-cică rescumpărată de atâtea veacuri cu nevoile lor. Ei o cer și patria le-o dă; și patria iară, ca o mamă bună și dreaptă, va despăgubi pe fie-care proprietar de mica parte-cică ce o va da săracului ce nu are pământul său, după strigarea dreptății, după glasul evangheliei, dupe inima cea frumoasă a românilor, în care au aflat fapte stremi în tot d'auna, ne cum frații lor, hrănitorii lor, tăria lor adevărată; — claca dar, și acea înfămă iogăbie se desființează; lucrarea la lucru drumurilor se desființează; săteanul fără pământ se face proprietar și tărie neînvinșă celor mai avuți în folosul tuturor și în paguba nimului; visteria va despăgubi pe toți.

Popolul român leapădă de la sine neomenia și rușinea de a ține robi și declară libertatea țiganilor celor parti-

culari. Cei ce au suferit până acuma rușinea păcatului de a avea robi sunt ertați de poporul român; iar patria, ca o mamă bună, din visteria sa va despăgăbi pe ori-cine va reclama că a avut pagubă din această faptă creștinească.

În scurt, poporul român recapitulând decretă:

1. Independența administrativă și legislativă a țării bazată pe tratatele lui Mircea și Vlad V.

2. Egalitatea drepturilor politice.

3. Egalitatea înaintea impositului.

4. O adunare națională compusă de reprezentanți luați în toate clasele societății.

5. Domnitorul responsabil, ales pe cinci ani și luat din toate clasele societății.

6. Reducerea listei civile.

7. Răspunderea miniștrilor ș'a tuturor impiegaților publici.

8. Libertatea absolută a presei.

9. Resplătirile date, în numele țării, de către reprezentanții săi; iar nu de către capul Statului.

10. Dreptul d'ași alege fie-ce district pe funcționarii săi, drept ce decurge din dreptul popoului d'a alege pe Capul Statului.

11. Înființarea gardei naționale.

12. Emanciparea mănăstirilor dedicate la locurile sfinte.

13. Desființarea clăcei, și improprietărea săteanului pe pogoanele legiuite, cu despăgubire.

14. Desrobirea țiganilor și răscumpărarea lor de către Stat.

15. România reprezentată la Constantinopole de Români, nu de streini.

16. Instrucțiunea egală, complectă și gratuită pentru Români de ambe sexe.

17. Desființarea titlurilor fără funcțiune.

18. Desființarea pedepsei corporale.

19. Desființarea pedepsei cu moartea.

20. Emanciparea israeliților, și egalitatea drepturilor pentru cetățenii indigeni de toate religiunile.

21. Înființarea unei noi sisteme de închisoare.

22. Convocarea îndată a unei Adunări generale Constituante, care să reprezinte toate interesele și toate clasele societății, cu însărcinarea d'a redige Constituțiunea țării pe baza acestor 21 articole.

GUVERNUL PROVISORIU

«Dimineața, la 14 Iunie, se adună boierii cei bătrâni la Prea Sînția sa părintele Mitropolitul, ca să se chibzuia-scă, îngrijați fiind de grabnica plecare a «Domnului. Aceasta aflând guvernul provisoriu, se duse în corp acolo, urmat «d'o numeroasă mulțime de popor. Dom-nu C. A. Rosetti ținu un cuvânt impro-visat, îndemnând pe boieri la un senti-ment de frăție cu poporul, și arătând «popoului că boierii, *pierzând prin refor-mă toate privilegiile și o parte însem-*

nată a veniturilor lor, merită din parte ț-oare care considerație.

«Atunci se numiră guvern provisoriu «cei mai jos însemnați Români, cari sunt «oamenii ce s'au jersft pentru patrie, și jură că și astăzi să moară pentru d'nsa 1)»

Așa dar, numai după *recomandatia D. Rosetti*, poporul la 14 Iunie 1848 numi Ministerul și guvernul ce urmează.

Părintele Mitropolit Neofit, președinte al guveremului.

D. Ioan Eliad	} membrii ai gu- vernului
— Stefan Golescu	
— H. Tell	
— I. Magheru	
— Scurtu	

Secretarii ai guvernului :

D. C. Rosetti
— N. Bălcescu,
— Al. G. Golescu
— I. C. Brătianu

Ministerul :

D. Nicolae Golescu ministru de interne.
— I. Câmpineanu, — de justiție
— Voinescu II, — de externe
— C. N. Filipescu — de finace
— G. Nițescu Controlor general
— Ioan Odobescu Ministru de resbel
— Ioan Eliad — de instruct.
— Scarlat Crețulescu, comandant provisoriu al gardei naționale.
— C. Crețulescu, președintele Consiliului Municipal.
— Margarit Moșoi, șeful Poliției.

1848

Iată cum descrie, în scurte schițe, marea mișcare d. Al. Cristofi, unul din veteranii de la 1848 care a luat parte activă la revoluțiune.

1848 *Aprilie* 15. După revoluția de la Paris la 24 Februarie 1848, Lamartine a trimes în țară pe *Nicu Bălcescu* și *Alex. G. Golescu*, cari au debarcat la Islaz pe Dunăre și au spus căp. *Pleșoianu*, că sunt trimeși de Lamartine ca să înceapă mișcarea, iar *Pleșoianu* le-a răspuns că fără maiorul *Tell* nu face nici o mișcare.

De aci s'au dus la Giurgiu și au spus lui *Tell* ce a zis *Pleșoianu*, *Tell* le-a răspuns că și el nu face nimic fără *Ion Eliade Rădulescu*. Mergeți la București, le-a zis *Tell*, de împăcați pe *Heliad* cu *Iancu Ghica* și să-mi aduceți bani ca să plătesc mâncarea soldaților, să nu samene a «zaveră»; așa s'a și făcut.

Ion Ghica făcea parte din comitetul executiv, și decis ca: în ziua de 9 Iunie 1848 să înceapă mișcarea, cu crucea și cu Evanghelia, după cum zicea *Heliade* din 3 părți diferite!

De la Telega de către subscrisul. De la *Ocnele-mari* de către căp. *Gr. Marghiloman* și de la *Islaz* de către bravul căp. *Nic. Pleșoianu* de fericită amintire.

Iunie 6. Colonel Banov, șeful statului major (degurstva) a fost în inspecție la Telega.

Eșirea pe drumurile de la mănăstirea Mislea și Câmpina, era păzită de dorobanții cu ispravnicul în cap, un *Filipescu*, dacă nu mă înșel.

Iunie 8. Pe drumul de la Câmpina, *Nicu Bălcescu* s'a întâlnit cu mine într'un crâng și mi-a dat o țigaretă în care am găsit un bilet de la *Tell*, care îmi zicea:

«Scoală-te, dacă îți iubesti țara, că acum este vremea.»

Eu am început să plâng și am descris lui *Bălcescu* dificultățile ce întâmpinăm; cu toate acestea i-am spus că: când tabăra de la Islaz va fi la porțile Capitalei, voi fi și eu acolo.

Iunie 9. În acea zi memorabilă de regenerare a popoului daco-român, care va avea o pagină strălucită în istoria contimporană a acestei țări, bravul căp. *Nic. Pleșoianu*, împreună cu amicii lui de aceeași credință, cari s'au format în guvern provizoriu: cu preotul *Radu Sapcă*, *Ion Heliade-Rădulescu*, col. *Stefan Golescu*, maior *Christache Tell* și căp. *Nic. Pleșoianu* și în capul a două companii de bravi soldați devotați șefului lor, care îi trata ca pe niște frați și desființase de fapt pedeapsa corporală, bătaia barbară, s'a sculat la Islaz în acea zi și în fața lunei întregi, contra protectoratului exclusiv al Împăratului *Nicolae I* al Rusiei, de care și Europa se temea atunci, și a unei mulțimi de țărani cari vineră să vadă minunea minunilor: desființarea clăcei și a sclavagiului. În genunchi cu capetele goale, au proclamat drepturile acestei mândre țări, Constituțiunea și drepturile omului, despre care *Neselrod* zicea: că drepturile acestei țări s'au pierdut în întunericul secolelor

Pe lângă altele s'au proclamat:

1) Abolirea pedepsei cu moarte. 2) Abolirea sclavagiului cu despăgubire. 3) Instrucțiunea gratuită și obligatoare pentru ambele sexe. 4) Desființarea bătăei corporale. 5) Desființarea titlurilor, 6) Emanciparea evreilor naturalizați. 7) Respect la proprietate. 8) Respect la persoane. 9) Libertatea omului.

11 *Iunie* la București. Mișcarea din Capitală n'a fost în ziua de 11 Iunie, de cât un echo al taberei de la 9 Iunie la Islaz.

Niță Magheru, cadet de artilerie, fiind dintre cei inițiați, s'a suit pe un scaun în Lipscași, a citit acea frumoasă Constituțiune și printr'o inspirațiune divină a zis: «Fraților, acum să mergem la palat să mutumim lui Vodă că a primit Constituțiunea.»

Mulțimea popoului, veselă și entusiastă cu cocarde la piept și cu stindardele făl-fând, care se aruncau de pe ferestrele caselor vornicului *Petrache Pereț*, de cătră gentila și frumoasa *Elisa*, care în urmă a devenit soția lui *Pleșoianu*, a mers la Palat, a sărit peste zid, a deschis porțile a intrat în curte, i-a violat domiciliul Domnitorului și a intrat în palat.

1) *Pruncul Român* de la 17 Iunie 1848 (No 2)

Pe Nic. Golescu, deghisat cu mustățile rase, l'a scos dintr'o pivniță, unde îl ascusesse poporul care a venit, și a rugat pe Vodă Bibescu de a subscrie Constituțiunea ca bun patriot care și-a iubit țara.

Vodă n'a comandat foc la 2 companii de infanterii, a 4-a și a 8-a, având în frunte pe căp. Vărlănescu, căp. Boboc și un escadron de cavalerie cu bravul căpitan Mavrocordat, cari chiar dacă li s'ar fi comandat acest lucru, trăgeau în sus.

Vodă Bibescu peste 3 zile a abdicat și a eșit din țară, condus fiind până la frontieră de către C. Rosetti, aga Capitalei, cu toată cinstea cuvenită unui bun patriot.

AL CRISTOFFI
Fost căpitan la 1848

NICOLAE BALCESCU

In curind iera să vie pentru Bălcescu vremea de a-și exprima ideile și alt-fel de cât în entuziasmul liric al unei poeme ținute departe de bănuitorii ochi ai stăpînirii. Încă înainte de debuturile sale literare și de plecarea în străinătate, Bălcescu intrase în acea societate secretă, care, cu cîți-va ani mai tîrziu, trebuia să aducă revoluția de la 1848. Iera prin 1843, toamna, cînd zice d. Ion Ghica, într'una din acele călătorii nocturne, pe care le făcea așa de des cu prietenul său, o întîlnire cu maiorul Tell aduse formarea Frățiii. Membrii nu erau mulți la început: afară de cei trei șefi și inițiatorii ai mișcării, puținii se gramădise în jurul steagului nou în țările românești al «Dreptății» și «Fraternității».

Cam tot pe aceiași vreme o altă societate, cu scopuri literare numai, lucra încă mai puternic pentru propagarea ideii de unire. In acea societate se întîlniau puținii scriitori ai timpului, cari încercau să dezmoștească necultivata și greoaia limbă străbună: Bălcescu vedea acolo pe fruntașii renașterii literare moldovene: Cogălniceanu, Alecsandri și Negruzzi. Mai lipsia Eliade, mai tîrziu numai cîștigat de tineri, pentru ca toate numele literare ale timpului să figureze pe lista societății bucureștene. Un poet de talent și urmașul unui tată, poet și el și poate mai mare de cît fu-său — dacă e cu puțință a fi poet mare pe asemenea vreme de limbă dură și tulbură — era președintele societății. Iancu Văcărescu, Bălcescu și Maiorul Voinescu II, om, după cît se vede, cu gust literar și pricepător în aceste lucruri, împlinau sarcinile de secretari. Adunările se făceau Lunea și probabil că multe ședințe trebuie să fie trecut, până un membru mai activ aducea aminte printr'o bucată citită acolo, că în definitiv era o societate literară «Nicu Bălcescu, spune d. Ion Ghica, prin activitatea sa, a făcut mult serviciu societății literare».

In curind însă fuga în străinătate, în urma articolului îndrăzneț din «Magazin», îl despărți de amîndouă societățile, politică și literară. Acolo, în Paris, asistă

la pregătirile marii mișcări revoluționare, gata de a isbucni. Din nenorocire, o singură scrisoare a lui de pe vremea aceea nu ne arată felul cum, într'un mediu nou, se prezintă ideile sale. L-am văzut cercetînd bibliotecile în căutarea materialului istoric pentru operele sale viitoare; aceasta ținu aproape două ani.

Intors în țară pe la sfîrșitul anului 1847, el află pe toți în fierbere. Vulcanul de la 1848 nu izbucnise încă, dar în apropierea marilor turburări sociale, ca și în ajunul celor cosmice, o stare de neliniște o agitare neastîmpărată a spiritelor, răspîndindu-se cu o iuteală uimitoare până în locurile cele mai depărtate, anunță sinistrul, gata de a se

întîmpla. Pretutindenea guvernele nu se simțeau tocmai sigure față cu exasperarea maselor: reforma electorală, răspîndită cu atîta îndărătnicie de clasicul apărător al mediocrației, Guizot, ridica tot mai puternic glasul nemulțămiiților în Franța. Poate la aceste semne de furtună face aluzie Bălcescu, cînd scria în «Cîntarea României»: «Deci timpul sosia, semne s'au ivit pe cer, pămîntul s'a clătînat de bucurie, un blestăm groznic s'a auzit despre apus și toate popoarele s'au deșteptat». Lucrurile care se petreceau în Principate ațîțeau spiritele tot mai mult, în Iași ca și în București.

N. IORGA

CANTEC POPULAR DESPRE ELIAD

*Frunză verde liliac,
La poartă la Iliad,
S'a ridicat baiarac;
Boerii s'au speriat,
Cucoanele-au oftat
De frica lui Iliad.*

*Iar boierii s'aduna,
Stînjini de galbeni făcea,
Si la Sultanul mergea;
Și așa se tînguia:
„Stăpâne, Măria ta,
De ce-ai liberat țara?
De la munte pîn' la baltă,
Ai liberat țara toată!”*

*Împăratul c'auzea,
Veste la Pași că dedea,
Pe Turci că mi 'ți 'i scornea,
Ca frunza și ca iarba;
La București că venea,
Și pe cîmp se așeza,
Corturile 'și întindea,
Steaguri roșii ridica;
Lumea proptea se punea,
Nici prin tîrg nu mai lăsa,
De foame ce le era
Dovleci verzi că mi 'ți mânca.*

* * *

*Turcii unde-ășea vedea,
Măna pe masdraci punea,
Și pîn' lume s'abătea:
Lumea că se spăimînta,
La o parte că se da:
Ei prin tîrg că mi 'ți intra,
La cazarmă drept trăgea.*

*Milintarii că 'i vedea,
Tunurile slobozea,
Nici un Turc nu rămănea;
Numai unul mai scăpa
Și la Pașa alerga;
Și alți Turci mai mulți venea,
Grele focuri ridica;
Șunde drumul că le da,
Milintarii mulți cădea;
Și alții se speria.
Și peste uluci sărea:
Și cari mai rămănea,
Steaguri albe ridica.*

*Dar Iliad ce făcea?
In vapor că se punea,
Drumul Bălții că lua,
La împărăție mergea;
Împăratul că 'l vedea,
Lui Iliad îi grăia:
„Iliade, dumneata,
De ce-ai liberat țara?
De la munte pîn' la baltă
„Ai liberat țara toată!”
Semn la gealat că dedea,
P'aci capul să i 'l ia;
Iliad ce mi 'ți făcea?*

VASILE ALEXANDRI

*Peptul că mi 'ți desfăcea,
Și pe piele arăta
Șapte peceți ce-avea
Împăratul că vedea,
Fața lui îngălbenea,
Limba 'n gură amușia,
Și așa îi respundea:
„Iliade dumneata,
„Mare 'ți e viteju,
„D'ai liberat țara toată,
„De la munte pîn' la baltă”
Iliad atuncî pleca,
Drumul Bălții apuca,
Pe dincolo că mi 'ți da,
La Ungur că mi 'ți mergea;
Ungurul cînd îl vedea,
Lui Iliad se 'nchina.*

* * *

*Părintele Snagovamul
Care-a desrobit țiganul,
In vale 'n palat ședea,
La bilețuri că făcea,
Veste 'n țară că mi 'ți da
Țiganii toți că afla,
Și tare se bucura:
Românii se 'nveselea
Că claca se mișciora.
D'o mai veni Iliad
Claca s'o desfința,
Nici ipotați n'or mai fi.*

*Cutierii vor lipsi,
Lumea că s'o 'nveseli.*

* * *

*Dar vrăjmașii ce făcea?
La Muscali că mi 'ți fugea,
Rusia că 'mă-o scornia,
Ca frunza și ca iarba;
La București că pornia:
Și mult aci nu ședea,
Ci la Unguri se ducea,
Și prin sate s'abătea,
Ca lăcustele cădea;
Ședea 'n sate și ierna;
Cînd în primăvară da,
Iar la Unguri mi 'ți pornea;
Ungurul că mi 'i vedea,
Grele focuri ridica,
Și pe toți îi pisăgea;
Tot stîngeni mi 'ți făcea;
Iar Lidere cînd mi 'ți afla,
După ei și el pleca,
Pe dincolo că mi 'ți da,
Și în Unguri năvălea.*

* * *

*Dar Ungurii ce făcea?
Trei gloanțe că repezea,
Pe Lidere mi 'ți 'l rănca;
Dar el cu zile scăpa;
Ș'apoi tot la noi venea,
Doftorii del cănta.*

Auzit de C. ARICESCU.